

Informatiedocument over Duurzaamheid in Preferentiebeleid

Selecteren van duurzamer geproduceerde medicijnen

De Nederlandse zorgverzekeraars willen duurzamer geproduceerde medicijnen selecteren voor hun verzekerden. Daarom gaan zij in het verband van Zorgverzekeraars Nederland ecologische duurzaamheid meewegen in de selectie van generieke geneesmiddelen voor extramuraal gebruik: hun preferentiebeleid.

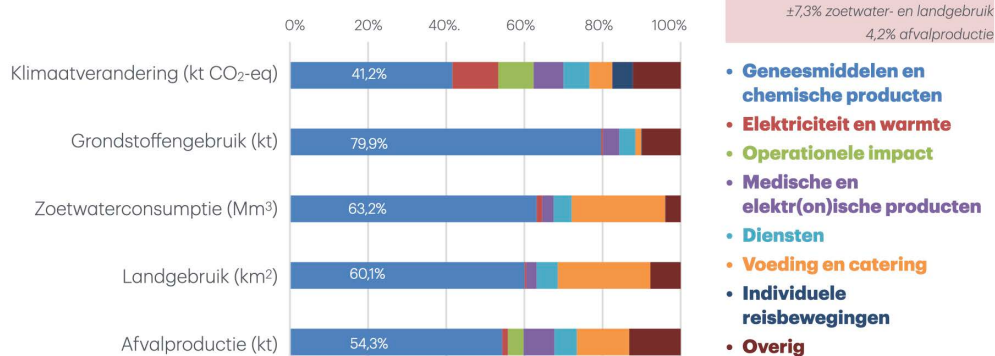
In dit document staat beschreven welke duurzaamheidscriteria zijn opgesteld met dit doel, hoe deze worden uitgevraagd en beantwoord moeten worden, en op welke manier dit wordt meegenomen in het preferentiebeleid.

Aanleiding

De zorgsector heeft een grote maatschappelijke betekenis, maar is tegelijkertijd verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de [nationale milieubelasting](#). De productie, distributie en het gebruik van geneesmiddelen dragen aanzienlijk bij aan uitstoot van broeikasgassen, grondstoffenverbruik en milieuverontreiniging door medicijnresten in water en bodem. Om de zorg toekomstbestendig te maken, is het noodzakelijk dat duurzaamheid structureel wordt meegenomen in alle schakels van de geneesmiddelenketen – van ontwikkeling tot gebruik en afvoer.

De impact van medicijnen binnen de zorg

De brede klimaatimpact van de Nederlandse zorgsector opgedeeld in categorieën

Bewerking door www.klimaatapotheker.nl

Grafiekbron: Figuur 8a uit RIVM (2022), Effect Nederlandse zorg op het milieu.

In de [Green Deal Duurzame Zorg 3.0 \(2023–2026\)](#) hebben alle zorgverzekeraars zich gecommitteerd aan het bevorderen van een duurzame farmaceutische keten, waarin aandacht is voor milieuvriendelijke productieprocessen, verantwoord gebruik van geneesmiddelen en het verminderen van verspilling. Zorgverzekeraars kunnen een sleutelrol vervullen door duurzaamheid te integreren in hun selectie- en inkoopbeleid voor medicijnen. Daarom hebben zorgverzekeraars in GDDZ3.0 artikel 6.2.g geschreven: “Zorgverzekeraars maken, in onderling overleg met alle

ketenpartners en in lijn met Europese afspraken, duurzaamheid en/of milieu-impact zoveel als mogelijk onderdeel van doorontwikkeling en uitvoering van het preferentiebeleid en zorgen voor stimulerende prikkels.” Deze afspraak werd daarom opgenomen in het GDDZ3.0 Sectoraal uitvoeringsplan van Zorgverzekeraars Nederland.

Totstandkoming criteria

Om duurzamere medicijnen te kunnen selecteren zal informatie opgevraagd worden over een [aantal ecologisch impactvolle aspecten](#) die voornamelijk spelen tijdens de productie van medicijnen. De keuze van deze aspecten is gebaseerd op onderwerpen die in de sector een hoge materialiteit hebben zoals klimaatimpact, watergebruik en vervuiling. Onderkend wordt dat de grootste milieu impact van medicijnen komt vanuit de productiefase en in veel mindere mate uit bijvoorbeeld transport of opslag.

Internationaal, en sinds 2024 ook nationaal, is er al ervaring met het toepassen van duurzaamheidscriteria bij de selectie van geneesmiddelen. Omdat consistentie en harmonisatie door alle partijen gewenst is, wordt voortgebouwd op deze ontwikkelingen.

Op basis van de inzichten van de multidisciplinaire samenstelling van de projectgroep, de gesprekken met partijen actief in meerdere landen en de beschikbare informatie uit de wetenschap, bedrijfsrapportages en adviesrapporten is voorliggende set criteria geselecteerd. Een impactvolle, meetbare en haalbare set criteria voor de eerste uitvraag van Duurzaamheid in het Preferentiebeleid.

Criteria

Om duurzaamheid structureel te integreren in de selectie van preferente geneesmiddelen door zorgverzekeraars, is het noodzakelijk om concrete en toetsbare criteria te formuleren. Alleen met toepassing van deze criteria wordt het mogelijk om de milieu-impact van geneesmiddelen in beeld te brengen en duurzaamheid expliciet mee te wegen bij inkoopbeslissingen. De criteria zijn geselecteerd op basis van beschikbare kennis van materiële onderwerpen met betrekking tot farmaceutische productie. Voor de eerste uitvraag naar duurzaamheidsaspecten is gekozen voor een beperkte, maar goed onderbouwde set bestaande uit een informatievraag en vijf criteria die aansluiten bij internationale praktijkervaringen en bestaande beoordelingskaders.

De vijf criteria beslaan verschillende aspecten van milieubelasting en transparantie in de farmaceutische keten. In onderstaande tabel staan de criteria samengevat, met korte toelichting van de achtergrond en een samenvatting van de uitvraag.

NB: De exacte formulering van de uitvraag, de uitgebreide toelichting en de te kiezen antwoordopties zoals deze uitgevraagd gaan worden in de database staan per criterium beschreven in de Bijlage.

Criterium-onderwerp	Onderdelen criterium	Niveau uitvraag
Productielocatie	Productielocatie API	Productniveau
	Productielocatie eindproduct	Productniveau
Klimaatimpact	Uitstoot op productielocatie	Bedrijfsniveau
	Reductiedoelstelling	Bedrijfsniveau

Productie op locatie met waterschaarste	Locatie met waterschaarste	Productniveau
	Mitigerende maatregelen	Productniveau
Vervuiling productielocatie (naleving EU-normen)	Vervuiling op productielocatie valt binnen EU-normen	Productniveau
Vervuiling productieafvalwater	Producent API en producent eindproduct behandelen productieafvalwater om hoeveelheid actieve stoffen onder PNEC-ENV te houden	Productniveau
	Wat is de waarde en de bron van de gebruikte PNEC-ENV of andere norm.	Productniveau

Toepassing van de criteria

In de eerste fase ligt de focus op het aanleveren van informatie en nog niet op het onderling vergelijken van de uitkomsten. De leverancier dient voor alle criteria de antwoorden te verstrekken. Dit kan ook een negatief antwoord zijn, dus de optie 'nee' of 'informatie is niet beschikbaar' is in de eerste fase een valide antwoord. Het jaar 2026 vormt dus een nulmeting.

Het niet beantwoorden van alle vragen voor de betreffende werkzame stof en op bedrijfsniveau is een grond voor uitsluiting van de inkoopprocedure. Gegeven het feit dat het beantwoorden van de vraag relatief eenvoudig is en bovendien altijd de optie bestaat dat er wordt aangegeven dat er geen informatie beschikbaar is, is de verwachting dat er geen partijen uitgesloten (hoeven te) worden.

Voor het invoeren van de gegevens is een webapplicatie gebouwd. Gegevens worden ingevuld op basis van de uitvraag per criterium. De exacte formulering van de uitvraag is te vinden in de bijlage.

Doorontwikkeling

De duurzaamheidscriteria zullen de komende jaren een ingroeimodel volgen. Het eerste jaar start met het uitvoeren van een nulmeting van de beschikbaarheid van gevraagde gegevens. In de periode tot 2030 gaat het detailniveau van de informatie die gevraagd wordt, de manier waarop hierop getoetst wordt en de manier waarop antwoorden worden meegenomen in de beoordeling in inkoopprocedures voor alle leveranciers in een aantal fases geleidelijk aangescherpt worden.

We onderscheiden globaal 3 fasen:

- Fase 1 (2026): introductie van de criteria met eenvoudige vraag naar informatie, met een focus op het aanleveren van informatie. Om deel te nemen aan inkoop tender moeten alle vragen beantwoord zijn. Voorbeeld: Worden scope 1, 2 en 3 emissies gemeten op bedrijfsniveau en is er een reductiedoelstelling? Ook zal de uitvraag van deze criteria niet voor alle producten gelden. We starten met een aantal producten (200-250 PRK's) om gezamenlijk ervaring op te doen met zowel het beantwoorden als het beoordelen van de uitvraag en de aangeleverde informatie.
- Fase 2 (2027/2028): verdieping van de criteria. De eisen worden concreter en kwantitatief onderbouwd met data gebaseerd op de literatuur en eerdere beantwoording. Ook wordt de uitvraag van toepassing op alle producten in de inkoopprocedure. De antwoorden op de uitvraag van de duurzaamheidscriteria worden beoordeeld volgens een nader te bepalen scoringsmodel. De uitkomst wordt meegewogen of wordt als knock-out criteria gehanteerd om te kunnen

inschrijven op een inkoopprocedure. Deze normering kan bijv. bestaan uit een minimum te behalen totaalscore op alle criteria, of minimumwaardes per criterium.

- Fase 3 – 2029/2030: de criteria zijn volledig geïntegreerd in de inkoopprocedure. Er wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van data op productniveau om vergelijkingen tussen producten te kunnen maken.

Deze gefaseerde aanscherping zorgt ervoor dat alle betrokken partijen – van producent tot zorgverzekeraar – de kans krijgen om kennis op te bouwen, processen aan te passen en duurzaamheidsinformatie te verbeteren. Zo ontstaat een evenwichtige ontwikkeling waarin haalbaarheid en ambitie hand in hand gaan, met 2030 als doeljaar voor een volledig geïntegreerd en meetbaar duurzaam inkoopkader.

Praktische informatie m.b.t. invoer

Voor een goede informatievoorziening voor aanvang van de eerste inkoopronde een informatieve webinar georganiseerd worden. Hierover zullen contactpersonen van leveranciers t.z.t. geïnformeerd worden. In deze webinar zal toegelicht worden welke nieuwe werkwijze er van leveranciers verwacht wordt en hoe hieraan voldaan kan worden.

Leveranciers zullen rondom de lancering van dit project berichtgeving ontvangen over het in gebruik gaan van de beveiligde database waarmee criteria worden uitgevraagd. In deze berichtgeving wordt gevraagd om het aanmaken van een gebruikersaccount, wij raden leveranciers ten zeerste aan om dit spoedig te doen, om ongemak onder tijdsdruk vlak voor aanvang van de eerste tender te voorkomen.